

úsudek soudu odvolacího, že řízením důkazním zjištěné důchody ze jmění žalovaného, »již skoro« stačí ku placení přisouzených soudem odvolacím alimentu. Stačí v té příčině poukázati k tomu, že zjištěné jmění pozustává téměř výhradně z nemovitostí, jichž výtěžek není zjištěn, že movité jmění jest největší částí vázáno, jsouc zavazeno pro dávku z majetku a dávku z přírůstku majetkového, na kteréžto dávky ostatně soud odvolací rovněž neprávem při výpočtu majetku nevzal zřetele, právě tak jako nepřihlížel k neproduktivnosti válečných půjček a rakouských rent. Pokud tedy odvolací soud k uvedeným okolnostem nepřihlížel, když dle § 273 c. ř. s. stanovil výši žalobou požadovaných alimentu, spočívá v tom nesprávné posouzení věci po stránce právní, a poněvadž ani v těchto směrech soud dovolací ve věci samé nemůže rozhodnouti, nemaje potřebných zjištění skutkových, jeví se nutným rozsudek v odpor vzatý zrušiti také z důvodů uplatňovaných dovoláním žalovaného.

Čís. 1584.

Nárok proti státu na vrácení věcí, pokud se týče náhradu za věci, jež, byvše odňaty rukojmím a vzaty do uschování vojenským velitelstvím, se ztratily, jest nárokem veřejnoprávním.

(Rozh. ze dne 28. března 1922, Rv II 403/21.)

Žalobce tvrdil v žalobě, že byl vzat po státním převratu roku 1918 československým vojskem jako rukojmí, při čemž mu byly odňaty věci, jež mu pak při propuštění nebyly vráceny. Domáhal se proto žalobou, zadanou na zemském soudě v Brně, na československém eráru jich vrácení, pokud se týče náhrady. Žalovaný erár vzněsl námitky nepřípustnosti pořadu práva a nepříslušnosti soudu, jež p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl a o žalobě věcně rozhodl. Ohledně řečených námitek uvedl v d u v o d e c h: Co se dotýče námitky nepřípustnosti pořadu práva, žalovanou stranou uplatněné, nemohl soud této námitce přiznati oprávněnost, poněvadž nárok žalobcův na vrácení věcí, pokud se týče náhradu škody uplatňován jest z duvodů soukromoprávních. Žalobce dovolává se v prvé řadě poměru uschovatelského, jenž dle jeho tvrzení vznikl odebráním věcí vojenskými orgány; jinak uplatňuje nárok na náhradu škody, jemu vzniklé nevrácením věcí, tedy nárok, kterému dle § 1338 obč. zák. pravidelně má býti průchod zjednán pořadem žaloby u civilních soudů. Ani druhá námitka žalované strany, námitka nepříslušnosti soudu, není zákonem odůvodněna. V této právní věci uplatňovány jsou nároky soukromoprávní, nikoli nároky veřejnoprávní povahy; jen však pro tyto posléz uvedené nároky, pokud jich vyřizování nebylo zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. přeneseno na nejvyšší správní soud, jest příslušným k rozhodování v prvé stolici vylučně zemský soud v Praze. Pro tuto právní věc jest dána příslušnost zdejšího soudu ve smyslu předpisu § 74 j. n. a § 4 nař. vcšk. min. ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. O d v o l a c í s o u d schválil v otázce, o níž tu jde, názor prvního soudu.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i řízení jim předcházejší jako zmatečné a odmítl žalobu pro nepřípustnost nastoupeného pořadu.

D ů v o d y:

Ve věci dlužno obíratí se nejprve otázkou formální, nepatří-li snad nárok na pořad správní, pokud se týče, pak-li náleží na pořad soudní, není-li pro ni příslušným zemský soud v Praze podle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. Neboť v obou případech jsou rozsudky a celé řízení zmatečny, ke zmatečnosti však jest přihlížeti z úřední povinnosti (§ 471 čís. 7, 494, 513 c. ř. s.). V prvném případě jest tu zmatek dle § 477 čís. 6 c. ř. s., ježto věc na pořad práva pak vubec nenáleží, a v druhém případě zmatek dle § 477 čís. 3 c. ř. s., ježto příslušnost zemského soudu v Praze jest v duchu a rozumu shora citovaného zákona výlučná, nemůže ani úmluvou stran býti vyloučena a jiný soud příslušným učiněn. Dlužno tedy zkoumati základ žaloby. Tato tvrdí, že žalobce byl dne 19. listopadu 1918 v Nadaši vzat československým vojskem jako rukojmí, dne 20. listopadu 1918 převezen do Hodonína, kde mu odňaty byly věci, o jichž vydání pokud se týče náhradu v penězích žaluje, a vzaty do uschování posádkovým velitelstvím tamže a zabaveny, načež později dopraven byl dále do Brna, kde koncem prosince 1918 byl propuštěn, aniž by mu odebrané věci vráceny byly. Dále uvádí, že věci ty v Brně nemohou býti nalezeny a trestní řízení, proti neznámým pachatelům zavedené, že zůstalo bez výsledku, i míní, že jest povinností eráru, který je v uschování vzal, jemu je vrátiti, případně škodu nahraditi a stylisuje žalobní prosbu také na vrácení odňatých věcí neb zaplacení ceny jejich. Vylíčený skutkový děj jest odpůrcem doznán, až na to, že tento popírá, že žalobci byly odňaty také druhé jím jmenované věci vyjma brilantové náušnice a dva zlaté prsteny. Dle toho byl právní poměr mezi stranami ohledně sporných věcí založen aktem vojenské svrchovanosti státní, a jest tedy bez odporu poměrem veřejnoprávním, ježto normy, upravující výkony státní svrchovanosti, jsou normami veřejnoprávními, an stát v takových aktech vystupuje nikoli jako osobnost soukromoprávní, nýbrž jako majitel veřejné moci a osvědčuje se tu ve výkonu svých výsostních práv. Nároky z poměrů veřejnoprávních nenáleží však na pravidelný pořad práva, leda že výjimkou jsou zákonným předpisem na něj poukázány, čemuž však v tomto případě tak není, neboť není zákona, který by na něj nároky tohoto druhu poukazoval. V podrobnosti zkoumáno nejde tu ani o případ zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák., kde ostatně příslušným jest v prvé stolici výlučně vrchní soud zemský, ani o případ zákona z téhož dne čís. 318 ř. zák., kde ovšem příslušným je sborový soud prvé stolice. To, že věci, žalobci odňaté, byly, jak ani jinak býti nemohlo, vzaty v u s c h o v á n í, byť i vojenkými osobami u vykonávání úřadu, nečiní poměr a nárok z něho po případě vyplývající soukromoprávním a nelze ho ustrojiti jako nárok z porušení povinností schovatelových, neboť jednak vylíčený skutkový stav nezavírá v sobě smlouvu schovací a jednak nemůže žalobce nárok svůj zakládati a také nezakládá teprve na uschování, nýbrž již na o d n ě t í, jež výslovně i v žalobním žádání cituje, uschování, jež bylo pouhým jeho důsledkem, úplně tam vypouštěje. Odnětí však bylo jako již zatčení aktem veřejné moci, jak shora dovozeno. Pokud však žaloba uplatňuje n á h r a d u š k o d y pro případ, že erár věci nevrátí, tedy i tento nárok není soukromoprávní, neboť vyvěraje z vylíčeného poměru veřejnoprávního sdílí jeho

povahu a nehodí se tudíž k vyřízení pořadem práva. Neboť § 1338 obč. zák. praví, že nároky na náhradu škody musí, jako každé jiné soukromé nároky, uplatňovány býti u řádného soudce, odkazuje tedy na pořad práva pouze náhradní nároky soukromoprávního rázu, a nedotýká se příslušnosti v příčině nároků povahy veřejnoprávní. Doložiti dlužno, že žalobce nikterak nežaluje z důvodů vlastnictví, které ovšem jest právem soukromým, a nežaluje na vydání věcí z toho důvodu, že mu erár je zadržuje (§ 366 obč. zák.). On vůbec svůj poměr k věcem neuvádí, netvrdí, že a jaké právo k nim měl, nýbrž jen, že mu byly odňaty, v čemž zahrnuto jen tvrzení detence, jež o sobě vůbec není právem, není ani důvod detence uveden. Arci praví, že jeho zástupce pátral v Hodoníně a v Brně po jeho věcech (po »mých« věcech), ale v celé souvislosti žalobního děje možno toto přisvojovací zájmeno chápati jen jako synonymum výrazu věcí jemu (»mně«) odňatých. Tím vším arci není ještě rozhodnuto, patří-li uplatňovaný veřejnoprávní žalobní nárok na pořad právní či před zemský soud v Praze dle zákona shora citovaného. To ale rozhodovati netřeba, neboť zde záleží jen na tom, že nárok ten nepatří na nastoupený pravidelný pořad práva, t. j. nemohl nikdy platně vznesen býti u zemského soudu v Brně. Řešiti zde otázku ohledně hranice mezi příslušností úřadu správních a zemským soudem v Praze na ten čas netřeba.

Čís. 1585.

Pro ocenění předmětu sporu dle § 500 c. ř. s. jest ve valutové rozepři rozhodným kurs cizí valuty v den, kdy vynesena byl rozsudek odvolacího soudu.

Neplatnou jest úmluva, dle níž měla býti opatřena cizozemská valuta prodejem československých korun na vídeňské burse, aniž k tomu svolil bankovní úřad; lhotejně, zda československé koruny měly zůstatí v tuzemsku či měly býti vyvezeny do Rakouska.

Předpisů mezinárodního práva soukromého (§§ 4, 37, 300 obč. zák.) lze dbáti jen potud, pokud neodporují nutkavým předpisům práva tuzemského.

(Rozh. ze dne 28. března 1922, Rv II 404/21.)

Dne 10. listopadu 1920 dostavil se majitel žalované firmy do směnárny žalující vídeňské banky a dal jí příkaz, prodati téhož dne na vídeňské burse 300.000 Kč, výplata v Praze, co nejlépe. Žalovaná firma zavázala se dáti žalobkyni 300.000 Kč v Československé republice k dispozici, sama měla si potom vyzvednouti u žalobkyně výtěžek prodeje v rakouských korunách. Žalobkyně příkaz provedla, žalovaná však Kč nezaplatila, pročež žalobkyně kryla se jinde, čímž jí vzhledem k poklesu rakouských korun vznikla škoda, jejíž náhrady (rozdílu to peníze, jež musela, kryjíc se, za Kč vydati a peníze, jež stržila za Kč zakoupené pro žalovanou) se na žalované domáhala. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. **Důvody:** Nařízení vlády republiky Československé ze dne 23. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n., v § 18 uvádí »Opatřování cizozemských valut a pohledávek prodejem československých korun v cizině dovoleno jest jen se svolením bankovního úřadu«. Strana žalující ani netvrdí, že žalovaná 10. listopadu 1920, když příkaz ku prodeji československých korun za rakouské dávala, měla k tomu svolení bankovního úřadu. Obejití tohoto